
Kontrola jako nástroj řízení a kontrolní systémy 2019/2020

Jan Šelešovský

Ekonomicko-správní fakulta
Masarykovy univerzity

21. 9. 2019 kombinované studium

Obsah přednášky

1. Úvod
2. Základní pojmy, teorie kontroly, legislativa
3. Nástroje kontroly
4. Systémy kontroly a jejich struktura (systematika a interpretace)

BLOKY VÝUKY

- 1) doc. PhDr. Jan Šelešovský, CSc. (obecné otázky kontroly a finanční kontrola ve VS, vč. kontroly evropských zdrojů)
- 2) Ing. Markéta Páleníková, Ph.D. (kontrola veřejných zakázek a PPP)
- 3) Ing. Pavla Kvapilová, členka „auditorské“ i „daňové“ komory (externí audit a přezkoumávání hospodaření)
- **GARANT PŘEDMĚTU:** Dr. Páleníková

Cíle předmětu

- Osvojit si teoretické poznatky problematiky kontroly včetně auditu
- Získat příslušné informace použitelné v praxi veřejného sektoru a veřejné správy
- Zpracováním POT osvojit si detailněji vybraný problém kontroly či auditu
- Připravit se ke zkoušce z předmětu a státní zkoušce

Zakončení předmětu

- Odevzdání POT během zápočtového týdne (POT bude hodnocen známkou) – výjimky si dohodovat
- Realizace cvičného testu v IS (nehodnocen)
- **Závěrečný test** ve zkuškovém období (hodnotí se)
- Na základě známky z testu a ze seminární práce vyplyne **známka z předmětu**. Kdo nesplní stanovené podmínky (viz IS) složí ústní zkoušku (případně student, který usiluje o lepší známku)
- Ústní zkouška (ve vypsanych termínech ve zkuškovém období) - viz IS

Osnova POT (Páleníková) - varianta veřejná organizace

- Úvodní strana
- Obsah
- Úvod
- 1. Identifikace instituce (organizace) – název, zřizovatel, legislativa
- 2. Jaká je její činnost, poslání? V jaké oblasti veřejné kontroly působí? Zdroje financování. Vnitřní a vnější kontrolní systém organizace
- 3. Jaké druhy veřejných služeb organizace zabezpečuje?
- 4. Jaké způsoby poskytování pro zabezpečení veřejných služeb využívá?
- 5. Pro jaké veřejné služby využívá veřejných zakázek?
- 6. Zhodnoťte vybrané způsoby poskytování, nebo vybrané veřejné zakázky z hlediska 3E a dodržení legislativních postupů.
- 7. Závěry a doporučení
- Použitá literatura
- Přílohy

Osnova POT (Páleníková) - sektor veřejných služeb (případová studie)

- Úvodní strana
- Obsah
- Úvod
- 1. Vyberte si oblast (sektor) veřejných služeb, jaké služby jsou v této oblasti zabezpečovány?
- 2. Jak mohou být tyto služby poskytovány? Jaké způsoby poskytování takových služeb se jeví jako vhodné z pohledu 3E?
- 3. Rozsah veřejných zakázek, typy zadávacích řízení v dané oblasti (využijte www.vestnikverejnychzakazek.cz, popřípadě informační systém o veřejných zakázkách)
- 4. K jakým pochybením v poskytování těchto služeb dochází – příklad pochybení – praxe ÚOHS (výroční zprávy), www.bezkorupce.cz, nfpk.cz, zindex.cz, apod.
- 5. Závěry a doporučení
- Použitá literatura
- Přílohy

FORMÁLNÍ NÁLEŽITOSTI

- Rozsah: cca do 10 stran (včetně příloh, ne více)
- Formát: A4
- Formální úprava práce a způsob citace literatury – viz příloha Studijního katalogu s informacemi pro zpracování diplomových a bakalářských prací
- Seminární práce (POT) je vyhodnocena jako „splněná“, pokud bude odpovídat zde uvedeným formálním náležitostem a současně bude dobře zpracována po obsahové stránce.

Osnova POT (Kvapilová)

Na příkladu konkrétních auditovaných výročních zpráv (účetních závěrek) příp. zpráv o přezkoumání hospodaření:

- určete předběžné plánovací postupy se zaměřením na provedení předběžných analytických postupů posouzením účetní závěrky s cílem identifikace rizik u jednotlivých rozvahových položek a položek výsledovky při provádění analytických testů věcné správnosti, včetně stanovení plánovací hladiny významnosti, následně vytvořte plán auditu
- posudte náležitosti zprávy auditora (zprávy o přezkoumání hospodaření) a určete typ ověřovací zakázky
- určete, zda informace obsažené ve výroční zprávě, účetních závěrce, příp. zprávě o přezkoumání hospodaření odpovídají požadavkům dle platných právních předpisů
- zhodnoťte výroční zprávu (zprávu o přezkoumání hospodaření) z pohledu uživatele auditovaných informací.

FORMÁLNÍ NÁLEŽITOSTI

- Rozsah: cca do 15 stran (včetně příloh, ne více)
- Formát: A4
- Formální úprava práce a způsob citace literatury – viz příloha Studijního katalogu s informacemi pro zpracování diplomových a bakalářských prací
- Seminární práce (POT) je vyhodnocena jako „splněná“, pokud bude odpovídat zde uvedeným formálním náležitostem a současně bude dobře zpracována po obsahové stránce.

Přední strana seminární práce

Masarykova univerzita
Ekonomicko-správní fakulta

Studijní obor:

NÁZEV PRÁCE

Seminární práce do předmětu
Auditing a kontrola ve veřejném sektoru

Autor:

Brno 2019

POZOR (VEJCE VEJCI)!

Literatura

- DSO (vyvěšeno v IS)
- Rektorič, J., Šelešovský, J. a kol. *Kontrolní systémy ve veřejné správě a veřejném sektoru*. Ekopress: Praha 2003
- Nemeč, Ochrana, Pavel, Šagát: *Kontrola ve veřejné správě*, Wolters Kluwer 2010
- <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor>
- <http://www.mvcr.cz/odk2/>
- <https://www.kacr.cz/>
- ČIIA <http://www.interniaudit.cz/>
- <https://www.uohs.cz/cs/verejne-zakazky.html>
- <https://www.nku.cz/>
- Další webové stránky a literatura s problematikou auditu, kontroly a řízení podle vlastního výběru

VYBRANÁ LEGISLATIVA

(určitá nekompatibilita = objektivní a subjektivní příčiny)

- Ústava
- Zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy ČR
- Zákon č. 255/2012 Sb., o kontrole
- Zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě (připravoval se nový zákon, který nebyl přijat Parlamentem)
- Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech
- Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů
- Zákon č. 166/1993 Sb., o NKÚ (novelizace neschválena)
- Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád
- Zákon č. 420/2004 o přezkoumávání hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí
- Zákon č. 93/2009 Sb., o auditorech
- Zákon č. 563/1991 Sb., o účetnictví

VYBRANÁ LEGISLATIVA

- Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích
- Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích
- Zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze
- Zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek
- Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže
- Zákon č. 456/2011 Sb., o Finanční správě ČR
- Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád
- Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím
- Zákon č. 340/2015 Sb., o zvláštních podmínkách účinnosti některých smluv, uveřejňování těchto smluv a o registru smluv (zákon o registru smluv)
- Zákon č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů

METODIKY MF ČR

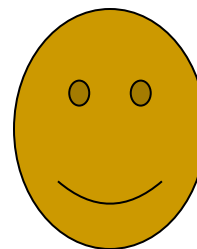
- Statut auditního orgánu
- Metodický pokyn pro auditní činnosti AO
- Metodický pokyn pro výkon kontrol v odpovědnosti řídicích orgánů při implementaci Evropských strukturálních a investičních fondů
- Metodika řízení rizik ve VS
- Metodika veřejného nakupování
- Etický kodex interního auditora
- Zpráva o výsledcích finančních kontrol
- <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/kontrola-verejnych-financi>

METODIKY

- Metodiky a standardy Komory auditorů ČR
- <http://www.kacr.cz/eticky-kodex-komory-auditoru-ceske-republiky>
- Metodiky a standardy ČIIA
- <http://www.interniaudit.cz/>
- Metodiky a materiály MV ČR = týkají se dozoru a kontroly úsc
- <http://www.mvcr.cz/odk2/clanek/odbor-verejne-spravy-dozoru-a-kontroly.aspx?q=Y2hudW09NQ%3d%3d>

Mgr. Ondřej Smetana – Odbor kontrolní a
právní Krajského úřadu JMK

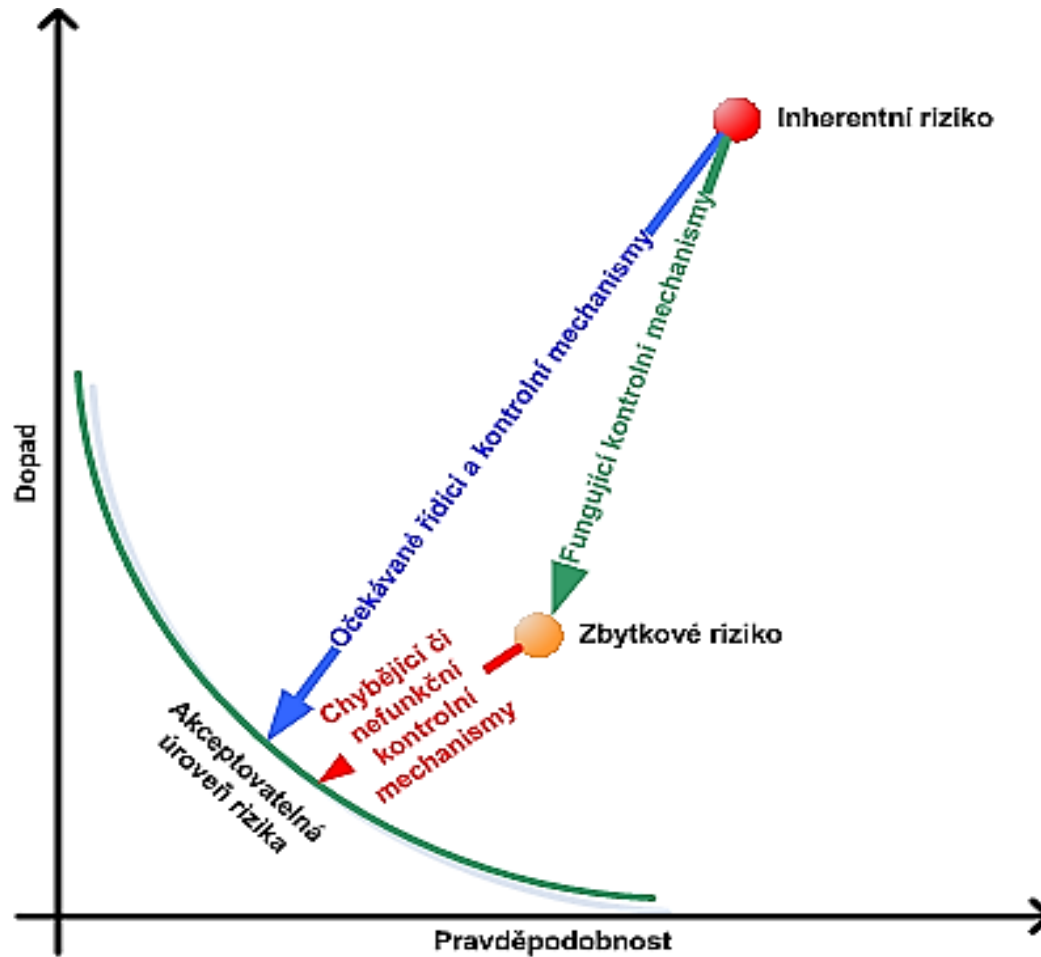
Dvě základní lži při kontrole:

- Kontrolující: „Nepřišli jsme kontrolovat, ale pomoci odhalit rezervy k úsporám.“
- Kontrolovaný: „To jsme rádi, že jste přišli.“

Kontrola napomáhá ke snížení nepřijatelného rizika na přijatelnou úroveň

(Ing. Bohuslav Poduška, ČS, a.s.)

POZNÁMKY ÚVODEM

- Teorie x koncepce x implementace x praxe
- Teorie kontroly a její aplikace je ve vývoji (není dořešena – viz např. EU a 3E, souvisí to nejen s VS a VEFI, ale také s filozofií, kybernetikou, teorií informací, „skokem“ v ITC apod.)
- Kontrolní systémy v ČR ne zcela adekvátně „fungují“ (viz závěry NKÚ = nedostatky v legislativě, porušení rozpočtové kázně, korupce, zájmové skupiny, v minulosti propad v žebříčcích konkurenceschopnosti apod., přes oficiální dokumenty, ve kterých se vše „zlepšovalo“)

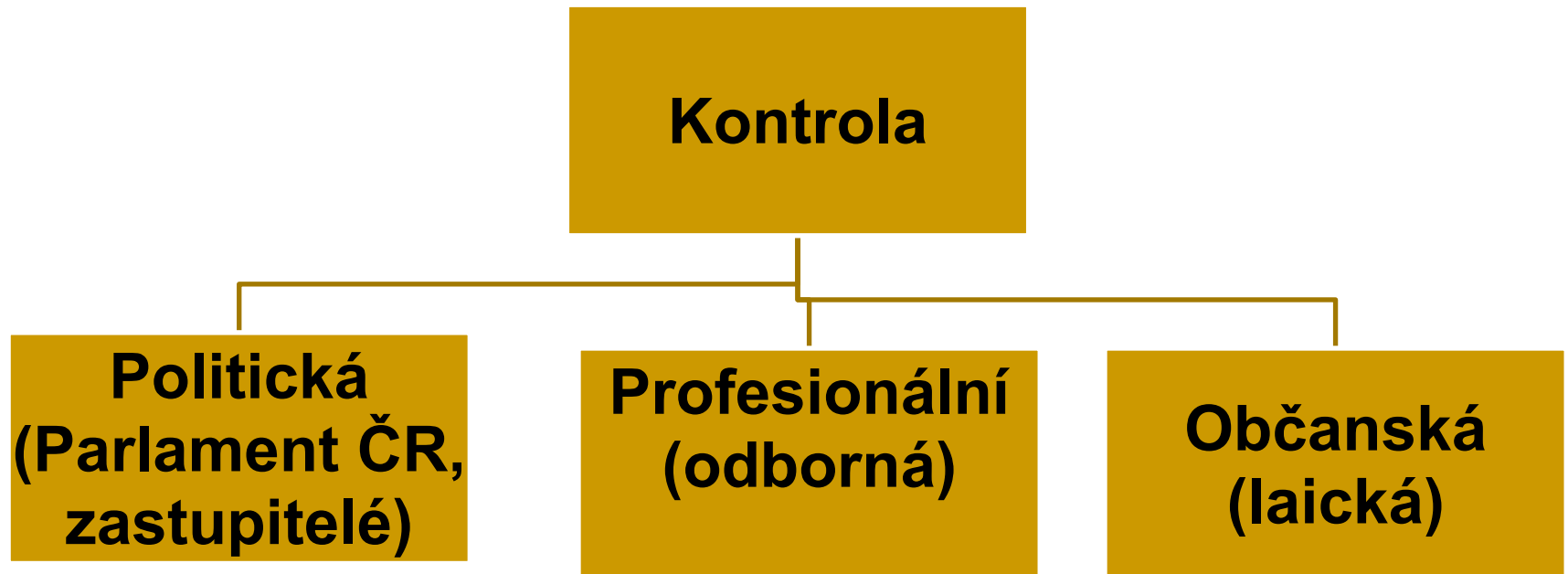
POZNÁMKY ÚVODEM

- **Mezinárodní rozměr** (zásady, standardy, metodiky, OSN, mez. organizace, EU)
- **Kontrolní systémy veřejné správy** (veřejného sektoru, veřejných financí) v ČR zahrnují řadu **podsystemů** (prvků), které jsou relativně autonomní, na sobě nezávislé a jako celek jsou komplementární, nicméně v praxi i duplicitní a rozporné.
- Disponují různými **nástroji, postupy a metodami**.

POZNÁMKY ÚVODEM

- Občané mají povinnost **platit daně** => musí mít záruku, že jejich peníze budou řádně spravovány a využity účelně, efektivně a hospodárně
- Skutečná demokracie není samozřejmostí - pro její udržení je nutné požadování zodpovědnosti a tedy i kontrolu (**nástroj demokracie**)
- Všichni se setkáváme s „kontrolou“ (jako kontrolovaní nebo kontrolující)

Tři pilíře kontroly

Definice veřejného sektoru

- „Veřejný sektor je ta část národního hospodářství, ve které jsou ve **veřejném zájmu** uspokojovány potřeby společnosti a občanů **formou statků** prostřednictvím **veřejných služeb**, je financována převážně z **veřejných rozpočtů**, je řízena a spravována **veřejnou správou**, rozhoduje se v ní převážně s využitím **veřejné volby** a podléhá **veřejné kontrole**. A ještě dodatek: tenduje k **neefektivnosti**.“

Definice řízení

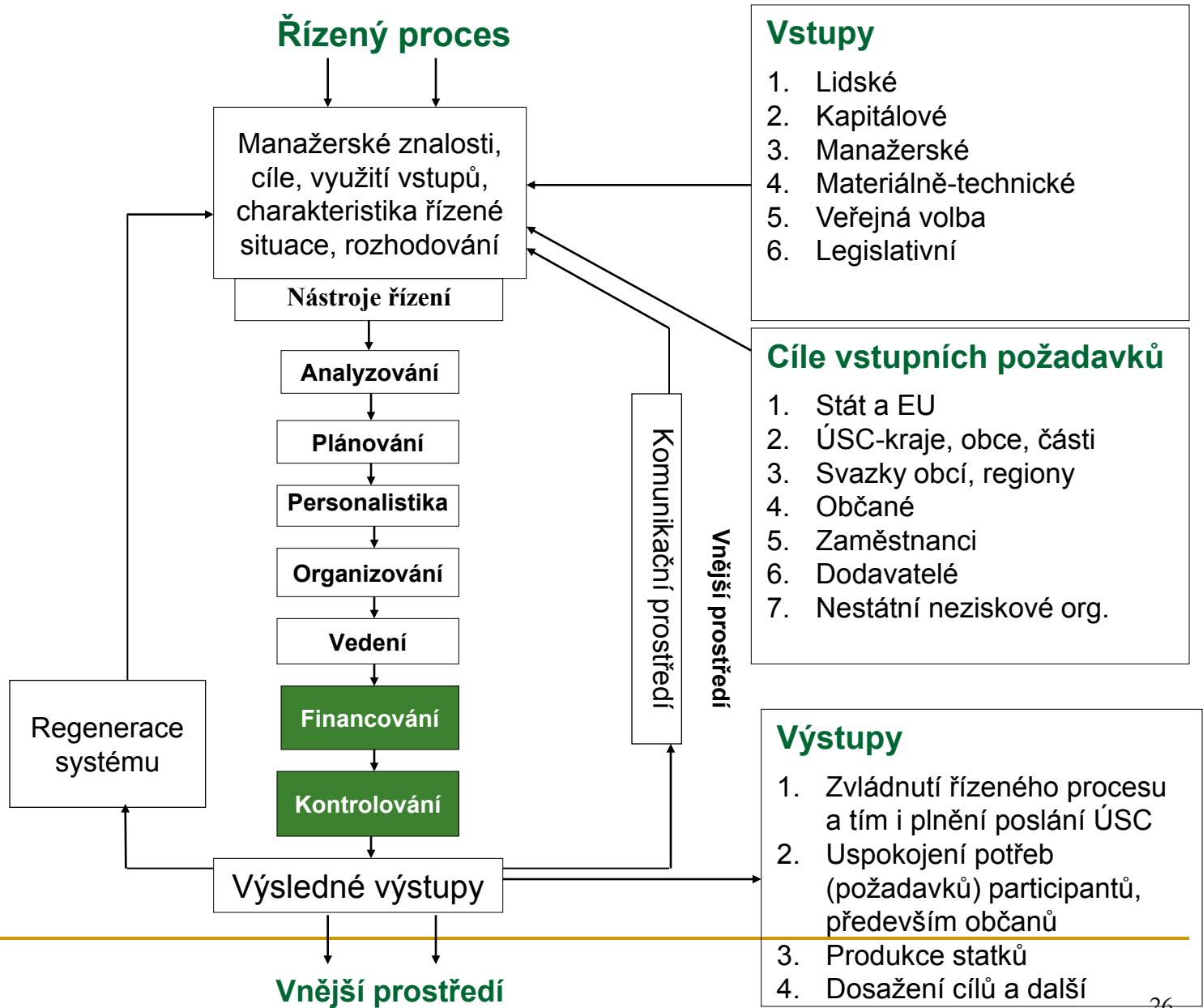
Řízení je jedna z nejdůležitějších lidských činností. Od doby, kdy lidé začali vytvářet skupiny, aby dosáhli cílů, kterých nemohli dosáhnout jako jednotlivci, se stalo řízení nezbytné pro koordinaci individuálních úsilí.

Řízení je tedy proces tvorby a udržování prostředí, ve kterém jednotlivci pracují společně ve skupinách a účinně dosahují vybraných cílů s využitím nástrojů jako je především rozhodování, plánování, organizování a kontrola a to s dostatečnými finančními prostředky.

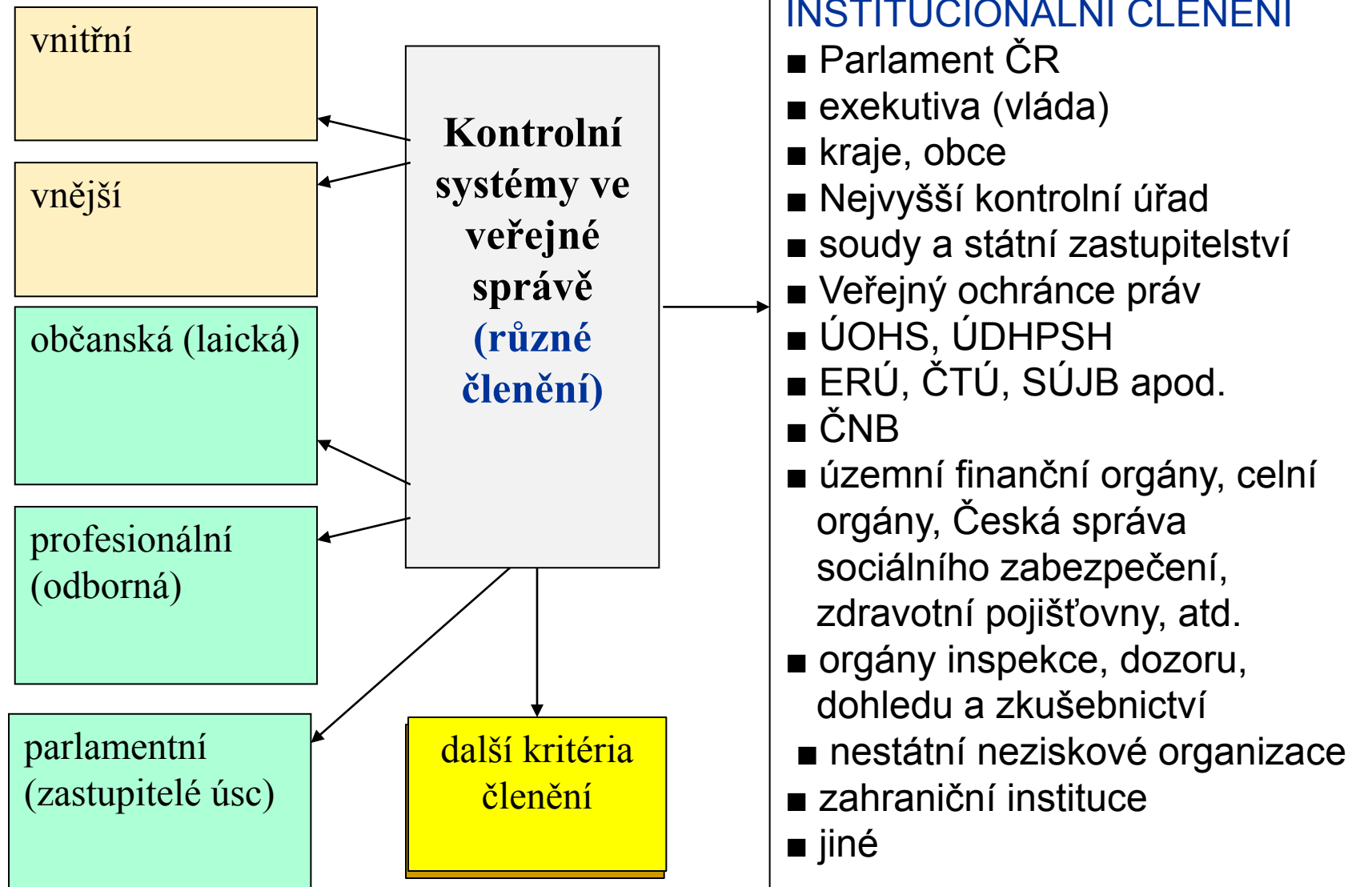
Cyklus manažerské práce

Systemový přístup k řízení VS ČR

Základní kontrolní systémy České republiky - členění

Pojetí a druhy kontrol

Obecně se v teorii uvádí šest základních pojetí kontroly:

- informační
- regulační
- institucionální
- represivní
- motivační
- výchovné

1. Informační pojetí

(například audit hospodaření vybrané organizace)

- zjištění skutečnosti o kontrolovaném objektu,
- konfrontace skutečnosti s očekáváním,
- objevení odchylek a jejich zápis,

2. Regulační pojetí

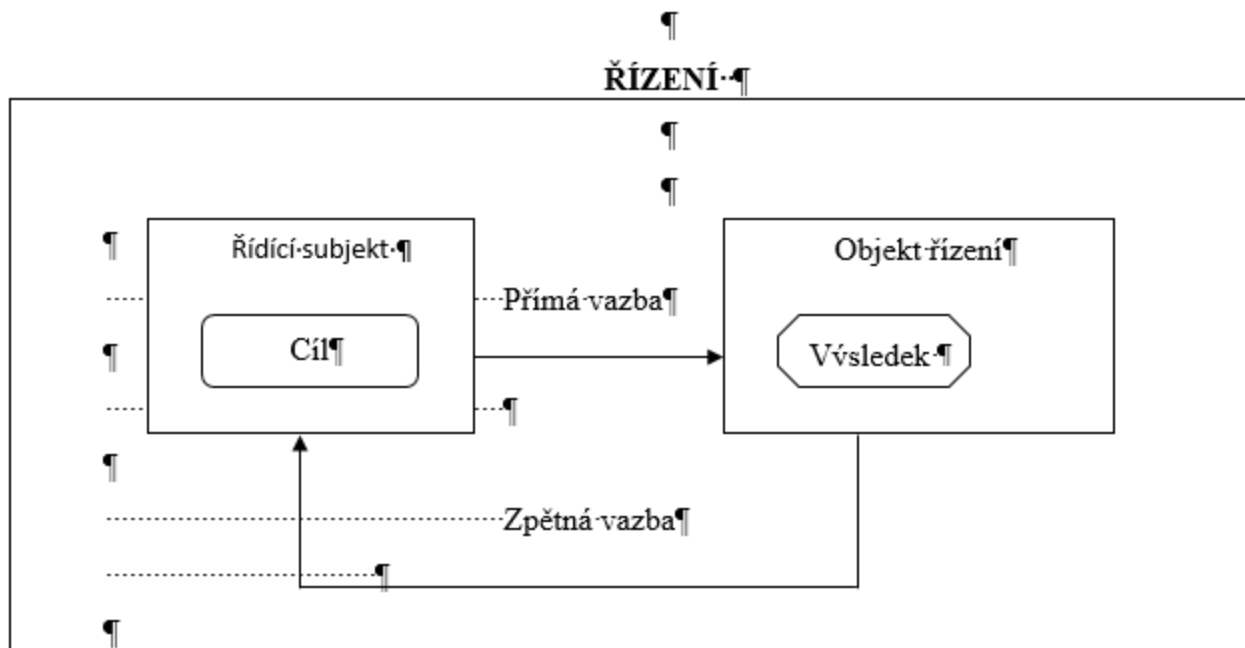
dtto jako informační pojetí plus

- odstranění nežádoucích odchylek (např. vnitřní kontrola vynakládání získaných prostředků na investice, využití zákona o zadávání veřejných zakázek) - **jde o kontrolu se zpětnou vazbou.**

3. **Institucionální pojetí** – dtto jako pojetí regulační, ale je popisováno ve vztahu k instituci, která kontrolu realizuje. Například NKÚ, Česká obchodní inspekce, Státní úřad pro jadernou bezpečnost, Státní zastupitelství ve vztahu k vězeňství, Veřejný ochránce práv, některé nevládní neziskové organizace (především s posláním ochránce lidských práv), auditorské a účetní firmy, ale i kontroly finančních úřadů, živnostenských úřadů či úřadů práce, kontrola hygienika apod.
4. **Represivní (negační) pojetí** – dtto jako pojetí regulační plus vyvození represivních důsledků. Příkladně důsledky kontrol využívání zákona o zadávání veřejných zakázek a následné odvolání a případné obžalování managementu. Vychází se z předpokladu, že rozhodnutí (normy, plány, příkazy apod.) jsou správné. Odchytky od nich jsou proto nežádoucí, je zapotřebí je odstranit a současně vyvodit důsledky za jejich vznik.

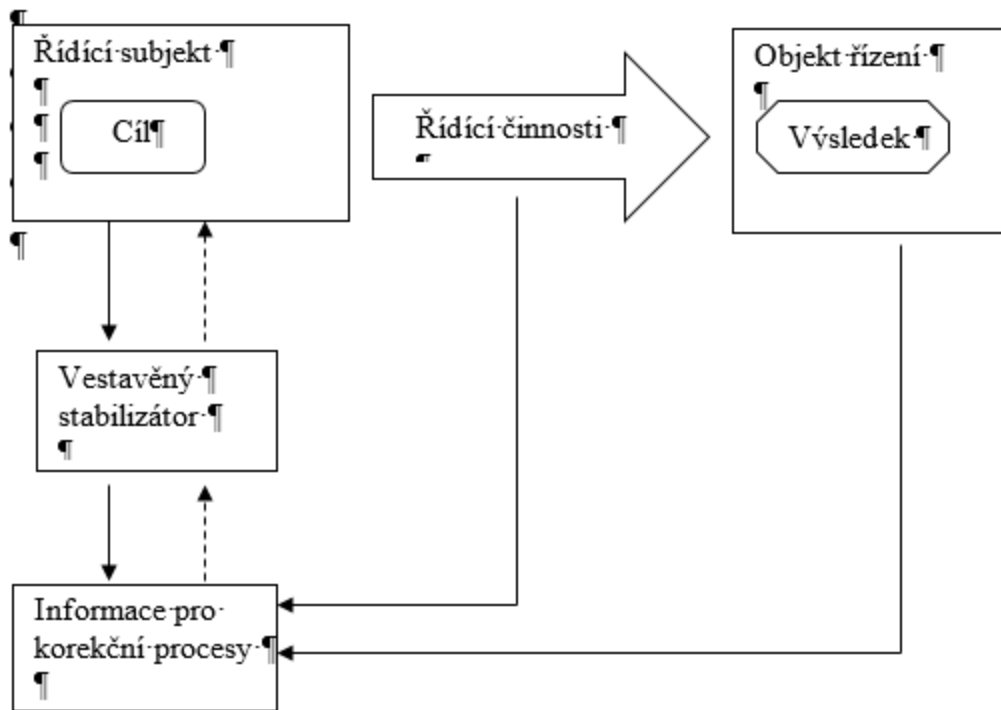
-
5. **Motivační pojetí** – dtto jako regulační a opak negačního pojetí. Vychází z principu, že kontrola má nejenom postihovat viníky neplnění norem, ale také a především, zhodnotit dobře vykonanou práci, dobrý výkon svěřené funkce a tím pozitivně motivovat pracovníky, aby permanentně zvyšovali jak kvalitu, tak efektivnost výkonu funkce.
6. **Výchovné pojetí** – spočívá v tom, že subjekt kontroly působí na kontrolovaný objekt jako výchovný činitel a ve smyslu právních norem vychovává k přesnosti, čestnosti a odpovědnosti při výkonu práce. Svým způsobem se jedná i o výchovu proti korupci. Toto pojetí kontroly spočívá v tom, že se musí současně zabezpečovat metodické usměrňování kontrolovaného objektu, což znamená poskytování konkrétní metodické pomoci podle množností a potřeb kontrolního subjektu.
-

U všech šesti pojetí je důležité vybudování **zpětné vazby**, případně i **vazby dopředné** (preventivní), potřebné pro dosažení dynamické rovnováhy mezi skutečným a žádoucím stavem podle hesla kdo řídí – kontroluje.

Pramen: Ochrana, F.

Kontrola s dopřednou zpětnou vazbou

Druhy kontrol

- a) Podle **subjektu kontroly** může jít o kontrolu individuální, kterou vykonává jeden subjekt kontroly nebo o kontrolu koordinovanou, kterou vykonává více subjektů kontroly. Individuální i koordinovaná kontrola může být souborná (úplná, vyčerpávající), namátková (kontroluje se část souboru) nebo výběrová (podle přijatého pravidla výběru).
- b) Podle **vztahu kontroly k objektu kontroly** existuje kontrola vnitřní a kontrola vnější.
- c) Podle **vymezení kontrolního systému k určitému objektu kontroly** existuje v rámci veřejného sektoru například: finanční kontrola ve veřejné správě; kontrolní systémy v odvětví dopravy : Drážní úřad, Drážní inspekce, Dopravní úřad, Státní letecká inspekce; kontrolní systémy v odvětví zdravotnictví: zdravotní pojišťovny, Hlavní hygienik ČR, Český inspektorát lázní a zřídel atd.
- d) Podle **organizačního vztahu** se člení kontrola na vertikální a horizontální kontrolu.

- e) Podle **systemu kontroly** lze členit kontrolu na plánovitou a operativní až každodenní.
- g) Podle **časového vztahu kontroly** a kontrolované činnosti existují kontroly předběžné, průběžné, následné, soustavné a občasné. Předběžná kontrola se realizuje před rozhodnutím, kdy je ještě možné vyloučit dopředu nedostatky. Průběžná kontrola je zaměřená na současnost a parciální zásahy podle charakteru zjištěných odchylek. Následná kontrola pravidelně kontroluje opatření uložená především komplexními a tematickými kontrolami. Soustavná či nepřetržitá kontrola si vyžaduje vysoké náklady a váže velký počet pracovníků. Občasná kontrola se realizuje nepravidelně, například při předávání funkcí, majetku apod.
- h) Při **využití specifických nástrojů řízení**, jakými je například účetnictví, statistické výkazy a pravidelná hlášení, se vžil název globální forma kontroly.

-
- i) Podle **vztahu kontroly k podstatě věci** existuje kontrola formální a neformální (meritorní). Formální kontrola je zaměřena na formální náležitosti jevů, jako například podpisové oprávnění ve vztahu k delegované pravomoci pracovníka, úplnost údajů, číselná správnost apod. Tento druh kontroly má vyloučit chyby, které znemožňují další práci s doklady.
 - j) Podle **způsobu vyjadřování (měření) jevů a procesů** se kontrola člení na slovní (verbální), hmotnou (naturální) a hodnotovou (finanční).
 - k) **Podle odborného výkonu** se člení kontrola na odbornou (profesionální), laickou (občanskou) a politickou. Odborná (profesionální) kontrola je realizována odbornými útvary uvnitř organizace nebo odbornými institucemi zřízenými zákonem k provádění vymezeného způsobu a zaměření kontrolní činnosti. Občanskou kontrolu realizuje široká veřejnost, tj. občané, nestátní neziskové organizace, vědecká komunita apod. Politickou kontrolu vykonává Parlament a zastupitelstva územní samosprávy.
-

Občanská (laická) kontrola

- Získání potřebných informací
 - zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím (čl. 17 Listiny)
 - Národní katalog otevřených dat <http://www.mvcr.cz/clanek/zpravodajstvi-narodni-katalog-otevrenych-dat-na-portal-u-verejne-spravy.aspx>
 - zákon č. 123/1998 Sb., o právu na informace o životním prostředí (čl. 35 Listiny)
 - zákon č. 340/2015 Sb., o zvláštních podmínkách účinnosti některých smluv, uveřejňování těchto smluv a o registru smluv (zákon o registru smluv)
 - O. Kužílek: Příručka pro občany o svobodném přístupu k informacím a otevřenosti veřejné správy
<http://www.otevrenaspolecnost.cz/pravo-na-informace>
- Využití zjištěných informací - petice, stížnosti, volby, poslanec, sdělovací prostředky, profesionální kontrola, ...

Občanská (laická) kontrola

- Pro občany není vždy snadné získat informace
- Realizace nápravy značně problematická, proto odborníci doporučují obracet se na profesionální kontrolu, případně nestátní neziskové organizace
 - NKÚ, Ombudsman, správní soudnictví
 - Finanční úřady, ÚOHS, Úřady práce, inspekce...
 - Např. NNO pro právní, finanční, ekologické, spotřebitelské poradenství, iniciativa Rekonstrukce státu <http://www.rekonstrukcestatu.cz> apod.
- Občanská kontrola jen doplňkem (nezbytným!) k funkční a účinné parlamentní (zastupitelské) kontrole a k profesionální kontrole

Dílčí shrnutí – definice kontroly

- Kontrola je nedílnou **součástí každého řízení** a proto je také součástí procesů realizovaných ve veřejném sektoru a veřejné správě.
- Kontrola zjišťuje a eliminuje **odchyly**.
- Kontrola má různé **funkce** (poznávací, zjišťovací, porovnávací, hodnotící, nápravnou apod.)
- Na kontrolu lze pohlížet z různých aspektů (např. dle **předmětu** kontroly nebo dle **institucí**).
- Zpětná vazba a dopředná vazba.

Dílčí shrnutí - různé vymezení kontroly

- Vnitřní a vnější kontrola
- Předběžná, průběžná, následná kontrola
- Kontrola zákonnosti a kontrola účelnosti, efektivnosti, hospodárnosti (3E)
- Občanská (laická), profesionální (odborná), a parlamentní, tj. kontrola vykonávaná zákonodárnými sbory (zastupitelstvy)

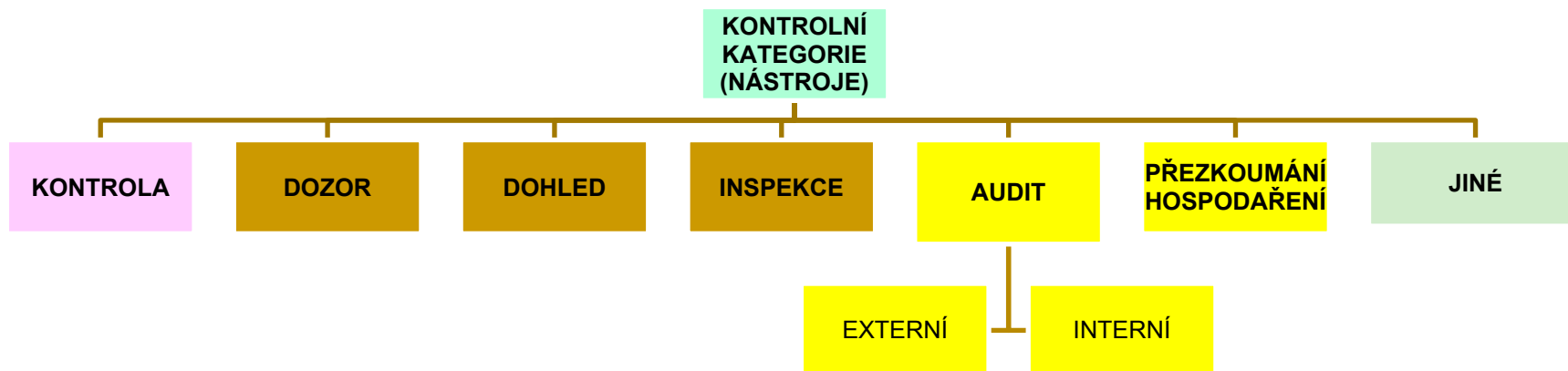
Dílčí shrnutí – nezbytnost kontroly

- Fáze rozpočtového procesu jako procesu řídicího či manažerského (sestavování, schvalování, realizace, kontrola)
- Veřejné prostředky (prostředky daňových poplatníků)
- Tendence VS k neefektivnosti
- Členství v EU (čerpání zdrojů EU) – k tomu EK vytvořila sofistikovaný systém fin. kontroly

Aktuální trendy kontroly

- Formální a legislativní nesrovnalosti, porušení rozpočtové kázně (první fáze každé kontroly, relativně snadná) – **původní pojetí**
- Sledování **efektivnosti**, účelnosti a hospodárnosti (sofistikované a obtížné, neboť je nutné definovat kritéria) – **nové pojetí**
- Přejít od kontroly ex post ke kontrole **ex ante** – **nové pojetí**

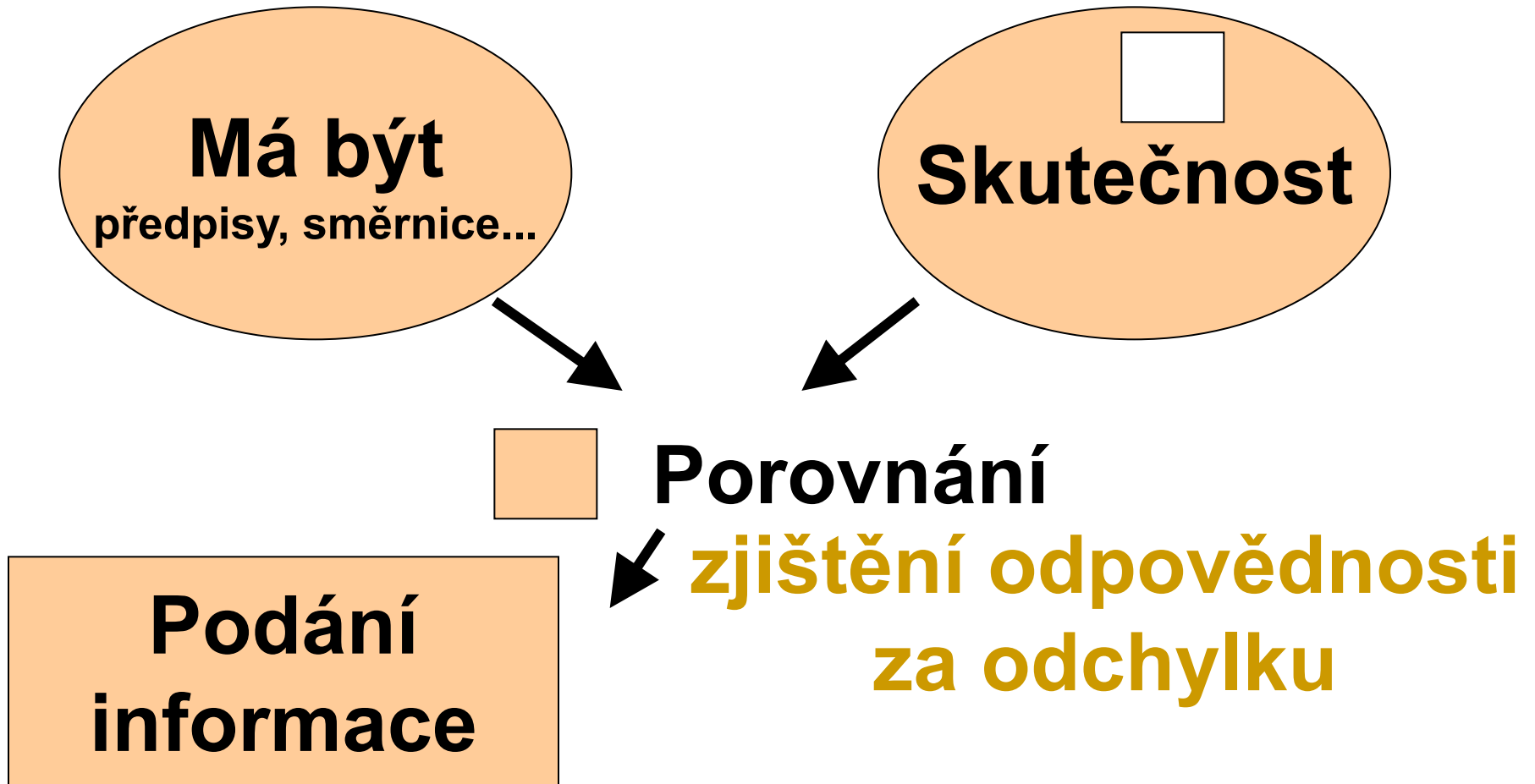
Nástroje kontroly

Kontrola a audit

- **Kontrola** sama o sobě funguje jako kontrolní mechanismus, zaměřuje se na odhalování chyb a postihy, nezabývá se systémy, její program práce je určen vedením, je součástí každodenní manažerské práce
- **Audit** je nezávislý, stanoví si vlastní program práce, zaměřuje se na systém, rizika a kontrolní a řídicí mechanismy, předkládá návrhy na zdokonalení systému kontroly, nehraje roli při každodenním řízení

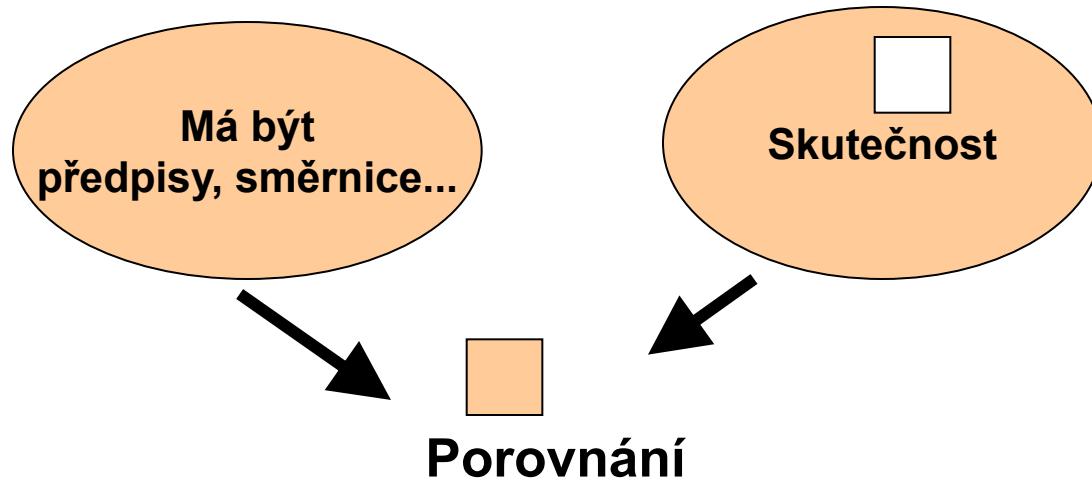
Kontrola (Mgr. Ondřej Smetana)

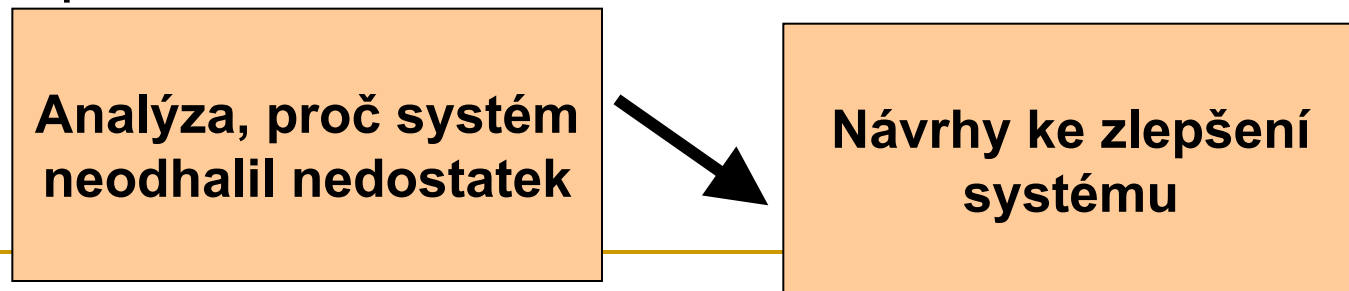
Audit (Mgr. Ondřej Smetana)

1. Zmapování systému řízení a kontroly

2. Ověření na vzorku operací

3. Analýza, podání informace

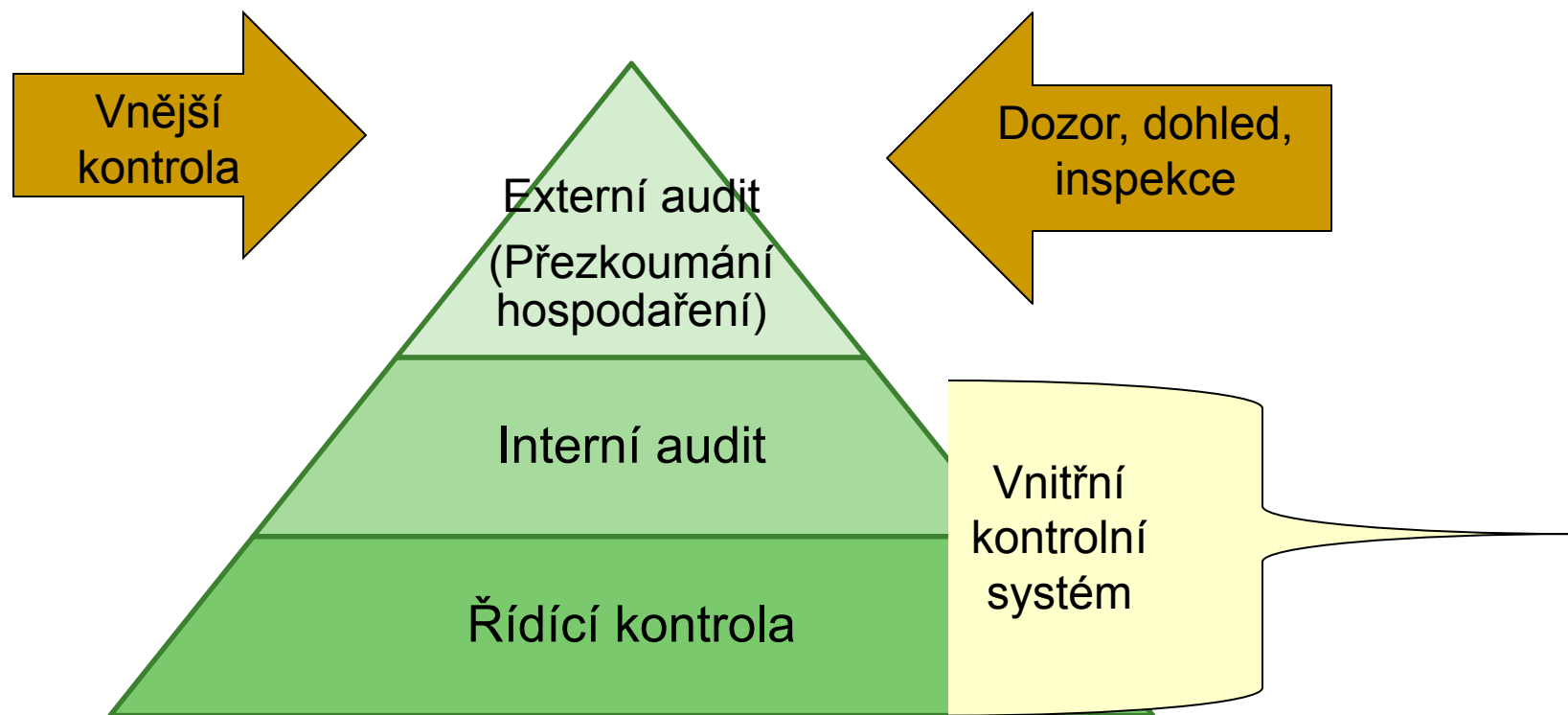
Dozor a inspekce

- Administrativní **dozor** jako specifickou formu kontroly realizovanými správními orgány (např. dozor MF ČR nad přezkoumáváním hospodaření obcí) vůči subjektům, které nejsou hierarchicky podřízeny daným kontrolním správním orgánům
- **Inspekce** je nástrojem státu, jak zkontrolovat (ověřit) kvalitu procesů v dané činnosti či službě veřejného sektoru. Inspekční funkce – spočívá v objektivním zjišťování a vyhodnocování stavu sledované reality (např. Česká školní inspekce, Česká obchodní inspekce apod.)

Dohled - příklad

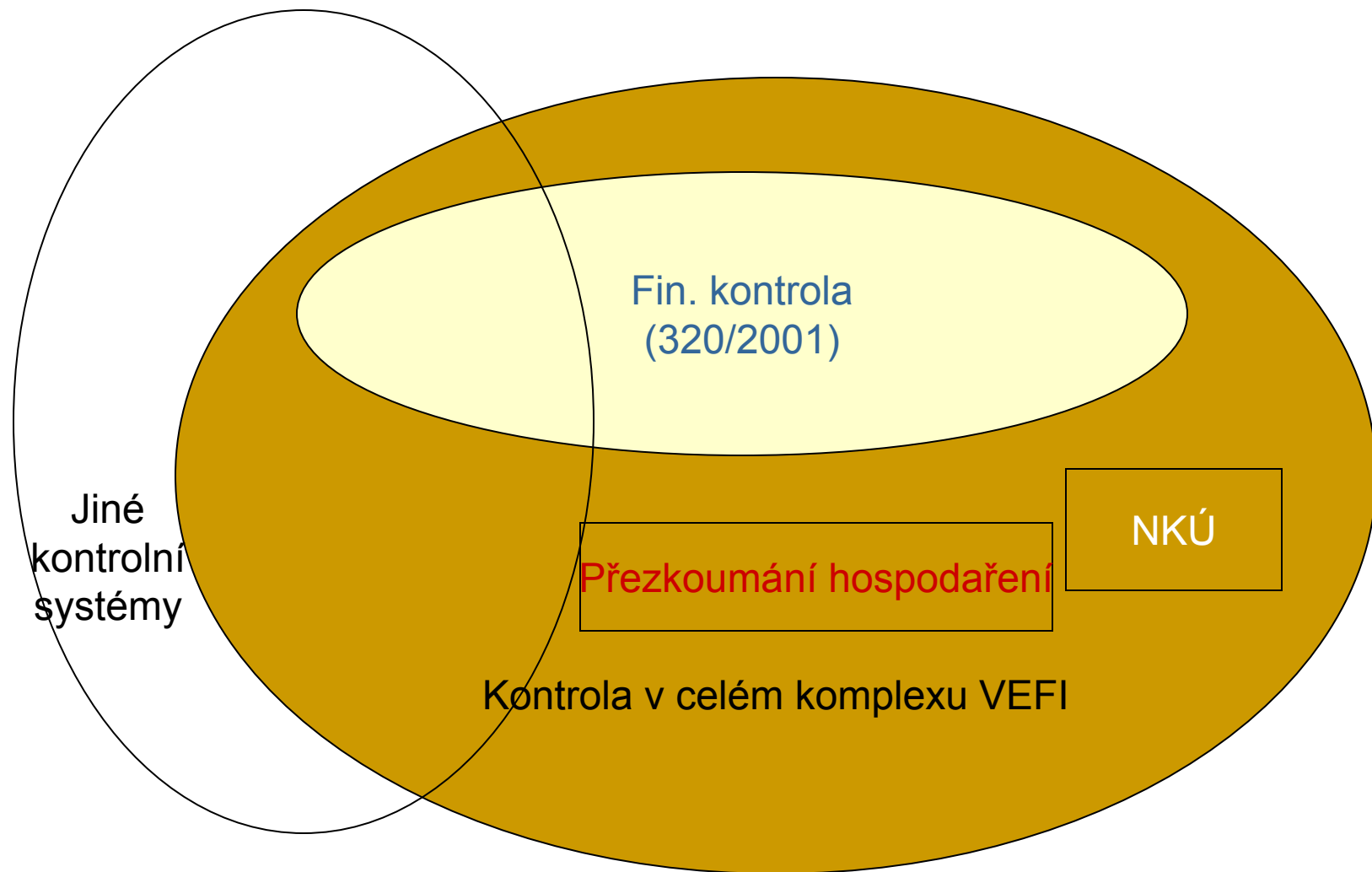
- Rada pro veřejný dohled nad auditem (podle nařízení EP a Rady EU č. 537/2014) je orgánem veřejného dohledu nad výkonem auditorské činnosti, jemuž podléhají všichni statutární auditoři a auditorské společnosti. Rada má dohled i nad činností Komory auditorů ČR a je nezávislá na auditorské profesi. Rada vykonává veřejný dohled např. nad:
 - kontrolou dodržování ustanovení zákona, mezinárodních auditorských standardů, auditorských standardů vydávaných Komorou a etického kodexu a vnitřních předpisů a orgány Komory, organizací, řízením a provozováním systému kontroly kvality auditorské činnosti prováděného Komorou

Pyramida kontroly ve veřejném sektoru

DALŠÍ ČLENĚNÍ

- I. **Kontrola v celém systému veřejného sektoru** - vychází z množství zákonů, které jsou někdy nekompatibilní (širší pojem a pohled)
- II. **Kontrola ve státní správě nebo v územní samosprávě**
- III. **Finanční kontrola ve veřejné správě** (užší pojem) dle zákona č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě), prováděcí vyhlášky a metodik MF ČR – významný zákon z hlediska čerpání prostředků EU, ovšem i tento zákon se v procesu (technologii) kontroly odvolává na jiné kontrolní zákony

MEZINÁRODNÍ RÁMEC

(mezinárodní standardy)

- Od roku 1953 nejvyšší kontrolní instituce členských zemí OSN se sdružují v INTOSAI (přes 200 kontrolních institucí)
- Na IX. kongresu INTOSAI v Limě 1977 přijata tzv. **Limská deklarace o základních směrech finanční kontroly (z toho vychází EU)**
- INTOSAI generuje různé standardy a metodiky
- Od roku 1990 sdružení kontrolních institucí evropských zemí EUROSAI
- Aktuální **nařízení EU** k zavedení řídicích a kontrolních systémů ve státech EU pro čerpání z fondů EU v programovém období

LIMSKÁ DEKLARACE

- řádné a **efektivní používání veřejných prostředků** představuje jeden ze základních předpokladů pro správné zacházení s veřejnými financemi a pro účelné rozhodování příslušných úřadů;
- k dosažení tohoto cíle je nezbytné, aby každý stát disponoval nejvyšší **auditní institucí**, jejíž nezávislost je zaručena zákonem;
- takové instituce se stávají stále potřebnějšími, protože stát rozšiřuje své aktivity v sociálních a hospodářských oblastech, a tím překračuje hranice tradičních finančních struktur;
- **specifické cíle auditu**, jmenovitě řádné a účelné používání veřejných prostředků; rozvoj zdravého finančního řízení; řádný výkon správních činností a informování orgánů veřejné
- správy a široké veřejnosti **publikováním** objektivních zpráv, jsou nezbytné pro stabilitu a rozvoj států v souladu s cíli OSN;

Zákon č. 255/2012 Sb., zákon o kontrole (kontrolní řád)

- Nahradil 552/1991 Sb., o státní kontrole (novelizace desítky zákonů, nedošlo však k ujednocení pojmů!, např. dozor, dohled, inspekce atd.)
- Obsahuje obecné aspekty kontrolní činnosti a procesní postupy (Límská deklarace neřeší procesní postupy, ale obsah, zejména finanční audit a nejvyšší auditní instituce)
- Např. průběh kontroly na místě, včetně ukončení a obsahu protokolu a opatření k nápravě (např. trestný čin=orgánům činným v trestním řízení, porušení rozpočtové kázně 218/2000=finanční úřady, 250/2000=orgány úsc, veřejná zakázka=ÚOHS)

-
- Působnost zákona, plánování kontroly
 - Pověření ke kontrole, úkony před kontrolou
 - Zahájení kontroly, přizvané osoby, vstup do prostor, mlčenlivost, nahlížení do spisů, náklady kontroly, ukončení kontroly
 - Práva a povinnosti kontrolujícího a kontrolovaného
 - Protokol, námitky, přestupky, správní delikty
 - Kontrola výkonu státní správy
 - Spolupráce kontrolních orgánů, vztah ke správnímu řádu
-

- Upravuje postup orgánů moci výkonné, orgánů úsc, jiných orgánů a právnických nebo fyzických osob, pokud vykonávají působnost v oblasti veřejné správy (kontrolní orgán) při kontrole činnosti orgánů moci výkonné, orgánů úsc, jiných orgánů, právnických a fyzických osob (kontrolovaná osoba)
- Kontrolní orgány postupují podle zákona rovněž při kontrole výkonu státní správy a dále při kontrole činnosti právnických osob založených nebo zřízených státem nebo úsc vykonávané ze strany zakladatele nebo zřizovatele, nejde-li o kontrolu činnosti těchto právnických osob upravenou předpisy soukromého práva
- Kontrolní orgán při kontrole zjišťuje, jak kontrolovaná osoba plní povinnosti, které jí vyplývají z jiných právních předpisů

-
- vnější kontrola vykonávaná orgány VS
 - kontrola dodržování zákonnosti úsc (samostatné působnosti) a zájmové samosprávy
 - kontrola mezi „dvěma“ subjekty v rámci instančních vztahů nadřízenosti a podřízenosti (nikoliv uvnitř organizace) – přenesená působnost, dekoncentrované orgány státní správy
 - **Výjimky (v té či oné míře):** Např. Generální inspekce bezpečnostních sborů, Vojenské zpravodajství, Policie ČR, obecní policie, BIS, výkon kontroly cestou dálkového průzkumu Země, včetně rychlých polních návštěv dle předpisu EU, kontrola posuzování zdravotního stavu pro účely pojištění apod.
-

Zákon č. 500/2004 Sb., správní řád

- Kontrolní řád je v interakci se správním řádem, obecná subsidiarita SŘ, KŘ je předpisem zvláštním
- Např. dle správního řádu se doručují tyto dokumenty: oznámení o zahájení kontroly na místě, vyřízení námítky podjatosti kontrolujícího, protokol o kontrole a jeho dodatky, vyřízení či zamítnutí námitek.
- Dle správního řádu běží také příslušné lhůty (např. námitka 7 dnů, u nadřízené osoby kontrolujícího 30 dnů)

PARLAMENTNÍ KONTROLA PS

- Schvalování zákonů
- **Kontrola exekutivy**
- **Schvalování rozpočtu a st. záv. účtu**
- Interpelace ústní a písemné
- Výbory a komise PS (např. rozpočtový výbor a kontrolní výbor)
- Vyšetřovací komise
- Volba poslanců do dozorčích rad a kontrolních orgánů některých veřejných institucí (SF, GAČR, TAČR, Všeobecná ZP apod.)
- Petice, jiná podání občanů
- Návrh na vyslovení nedůvěry vlády

Kontrolní výbor Poslanecké sněmovny

- Předseda Poslanecké sněmovny dostává kontrolní závěry NKÚ
- Kontrolní výbor PS po volbách v roce 2006 (zřízen zákonem o jednacím řádu Poslanecké sněmovny)
 - Jednání jsou veřejná
 - Projednává mj. kontrolní závěry NKÚ
 - Ke kontrolním závěrům přijímá usnesení

<http://www.psp.cz/sqw/hp.sqw?k=3600>

PARLAMENTNÍ K. SENÁT

- Schvalování zákonů
- Požadovat informace od členů vlády, vedoucích správních úřadů a orgánů ÚSC
- Petice, jiná podání občanů
- Veřejná slyšení Senátu
- Veřejné slyšení výboru
- Předseda Senátu dostává kontrolní závěry NKÚ

VLÁDA (Exekutiva)

- Zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy ČR
- Řídí, **kontroluje** a sjednocuje činnost ministerstev
- MINISTERSTVA – **kontrolují** dle svých kompetencí
- **Předseda vlády dostává kontrolní závěry NKÚ**

MINISTERSTVA A OSTATNÍ SPRÁVCI KAPITOL (dle rozpočtových pravidel)

- SK je **odpovědný** za hospodaření své kapitoly
- MF, ÚFO, SK a krajské úřady zajišťují kontrolu hospodaření s prostředky SR, NF dle legislativy (**dle z. č. 320/2001**)
- SK **vyhodnocuje** hospodárnost, efektivnost a účelnost
- Výsledky kontroly v **roční zprávě SK (OSS)**, OSS, PO a SF
- Kontrola zahraničních zdrojů (**z. č. 320/2001**)

Porušení rozpočtové kázně dle rozpočtových pravidel

- Neoprávněné použití prostředků SR
- Neoprávněné použití nebo zadržetí prostředků poskytnutých ze SR, SF, NF nebo ze SFA příjemcem
- Neprovedení odvodu PO
- Neuložení odvodu zřizovatelem
- Neprovedení stanoveného odvodu zřizovatelem PO
- Porušení povinností OSS (např. překročení závazného ukazatele, nehospodárnost atd.)

Zákon č. 456/2011 Sb., o Finanční správě ČR („NÁSTROJ MF“)

- Vykonávají správu daní
- Přezkouvávají hospodaření krajů a RRRS
- Dozor nad přezkoumáním hospodaření obcí a DSO
- **Vykonávají finanční kontrolu**
- Vykonávají kontrolu dodržování povinností stanovených zákonem o účetnictví
- Vykonávají cenovou kontrolu
- Vykonávají dozor nad loteriemi
- Vykonávají kontrolu výkonů správy poplatků, které jsou příjmem státního rozpočtu

Soudní (právní) kontrola

- **Ústavní soud** (interpretace zákonů, přezkoumává některé zásahy orgánů veřejné správy, rozhodnutí a právní předpisy, případně je zrušuje nebo vyvozuje důsledky z jejich nezákonnosti)
- **Nejvyšší správní soud** a správní soudnictví:
 - o žalobách proti rozhodnutí správních orgánů
 - o ochraně proti nečinnosti správních orgánů
 - o ochraně před nezákonným zásahem s.o.
 - kompetenční žaloby
 - věci volební a místní referendum
 - věci politických stran(např. daňové spory, spory mezi obcemi a státní institucí apod.)

Soudní (právní) kontrola

- Nejvyšší soud a soudy
- Nejvyšší státní zastupitelství
- Veřejný ochránce práv (např. vlastní návrhy ústavnímu soudu na zrušení podzákonných předpisů)
- **AKTUÁLNÍ PROBLÉMY:**
- 85 % obviněných či obžalovaných komunálních politiků bylo zproštěno obvinění či obžaloby (byla obviněna celá zastupitelstva některých obcí) x trend „kriminalizace“? (Švýcarsko – imunita zastupitelů obcí při hlasování)

ČNB (zák. č. 335/2002 Sb., o ČNB)

- postavení veřejnoprávního subjektu
- kompetence správního úřadu
- hlavní cíl: péče o cenovou stabilitu
- určuje měnovou politiku
- řídí peněžní oběh, platební styk a zúčtování bank a zajištění bezpečnosti platebních systémů
- **vykonává integrovaný dohled nad finančním trhem**
- poradní funkce vůči vládě
- vede účty státu
- dává do prodeje státní dluhopisy
- eviduje CP vydávané ČR se splatností do 1 roku
- stanoví režim kurzu české měny

REGISTR SMLUV

- Všechny státní a veřejnoprávní instituce, územně samosprávné celky, státní podniky, právnické osoby, v nichž má většinovou majetkovou účast stát nebo územní samosprávný celek a další instituce definované tímto zákonem mají od 1. 7. 2016 povinnost zveřejňovat nově uzavírané smlouvy s plněním nad 50 tis. Kč bez DPH v registru smluv. Registr smluv je informačním systémem zřízeným podle zákona č. 340/2015 Sb., o zvláštních podmínkách účinnosti některých smluv, uveřejňování těchto smluv a o registru smluv (zákon o registru smluv), který je veřejně dostupný. Od 1. 7. 2017 je zveřejnění v registru smluv podmínkou účinnosti těchto smluv (pozor osobní údaje, obchodní tajemství, utajované skutečnosti apod.)
- Výjimky: např. smlouvy s následujícími subjekty: občané, bezpečnostní orgány, obec, která nevykonává rozšířenou působnost a její organizace, 7 správců kapitol, umělci a další. Správcem i provozovatelem Informačního systému registru smluv je MV.

<https://smlouvy.gov.cz/>

Úřad pro dohled nad hospodařením politických stran a politických hnutí

- Zákon 302/2016 Sb. , kterým se mění zákon č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích
- ÚDHPSH je ústřední správní úřad, který působí v oblasti dohledu nad hospodařením politických subjektů. Vykonává dohled v oblasti financování volebních kampaní a také nad hospodařením politických stran a hnutí a politických institutů, projednává správní delikty a ukládá sankce. Provádí kontrolu jejich hospodaření. <https://udhpssh.cz/>

Aktuální problémy

- **Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím** (Magistrát Zlína poskytl informace spolku Právo ve veřejné správě o platech a odměnách úředníků – nález Ústavního soudu zasáhl do výkladu Nejvyššího správního soudu, který upřednostňoval právo na informace oproti právu na ochranu osobních údajů a právo na soukromí - nutnost testu proporcionality)
- **Zákon č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů** – povinnost všech politiků (včetně neuvolněných komunálních politiků) zveřejňovat v Centrálním registru majetkové poměry, včetně společného jmění manželů – nahlížení do registru je anonymní
<https://cro.justice.cz/verejnost/funkcionari>

Samostatné prezentace

- Finanční kontrola ve veřejné správě
- Nejvyšší kontrolní úřad
- Úřad pro ochranu hospodářské soutěže
- Kontrolní systémy čerpání evropských zdrojů
- Kontrolní systémy územních samosprávných celků

Děkuji za pozornost!